

บทบาทนาฏกรรมฟ้อนภูไทต่อการนำเสนอภาพลักษณ์ของผ้าแพรวาในสังคม
วัฒนธรรมรัฐชาติไทย : กรณีศึกษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมมหาราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

**The role of the Phu Tai dance drama in the presentation of the image of
Praewa cloth in the Thai nation-state culture: A case study of
Her Majesty Queen Sirikit, the Queen Mother**

นฤทรบัณฑิต สาสีพันธ์¹,

สิริยาพร สาสีพันธ์² และ พรสวรรค์ พรดอนก่³

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹, มหาวิทยาลัยนครพนม²,

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์³

Naruebodin Saleepun¹,

Siriyaporn saleepun² and Ponsawan pondonko³

Maharakham University,

Nakhon Phanom University, Kalasin College of Dramatic Arts

Corresponding Author, E-mail : zee_da@hotmail.com

บทคัดย่อ

ด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 9 นับตั้งแต่ที่ทรงได้รับการสถาปนาดำรงพระราชอิสริยยศในฐานะพระบรมราชินีนาถแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจนันทนาการตลอดรัชสมัยในการสนับสนุนส่งเสริมงานฝีมือภูมิปัญญาของไทย ด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอและผลงานด้านศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวา ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเล็งเห็นถึงคุณค่าแห่งศิลปะ จนนำไปสู่การส่งเสริม ประยุกต์และบูรณาการให้กลายเป็นทุนที่สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจภายในสังคมได้ โดยการนำเอาทรัพยากรผนวกกับภูมิปัญญาของชุมชนมาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดรูปแบบให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม รวมทั้งศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไทเป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญที่ถูกนำมาตอบสนองพระราชเสาวนีย์ในการนำมาถ่ายทอดเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สินค้าทางวัฒนธรรมสิ่งทอพื้นถิ่นในมิติทุนทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ ผ่านรูปแบบการนำเสนอตัวตนชาติพันธุ์จากนาฏกรรมจนทำให้สิ่งทอของชาวภูไทเป็นที่รู้จักทั้งในเวทีระดับโลก รวมทั้งส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์ชุดการแสดงต่างๆ ขึ้นทั่วประเทศในเวลาต่อมา นอกจากนี้นาฏกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไทยังมีบทบาทสำคัญในการรับใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เสมอมา ดังปรากฏภาพการถวายงานของชาวภูไทใน

* วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 26 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 27 สิงหาคม 2565

Received: August 19, 2022; Revised: August 26, 2022; Accepted: August 27, 2022

โอกาสสำคัญต่างๆ ทำให้ผลงานด้านนาฏกรรมอีสานได้รับการสนับสนุนให้เป็นผลงานทางนาฏศิลป์ของประเทศไทย และเป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าความมั่นคงมั่งคั่งทางวัฒนธรรมพร้อมทั้งเป็นพลวัตในการขับเคลื่อนภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเสริมสร้างรากฐานชุมชนทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ไทให้มีความการขยายขยายพร้อมทั้งทำให้เกิดความเข้มแข็งซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผลิตผลทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนภายใต้เอกลักษณ์ที่โดดเด่น

คำสำคัญ: ฟ้อนภูไท; ผ้าแพรวา; ราชอาณาจักรไทย

Abstracts

The objective of this article is to study and explain the role of the Phu Tai dance drama in presenting the image of Praewa cloth in the Thai nation-state culture, using Her Majesty Queen Sirikit, the Queen Mother as a case study. Since being established as Queen of the Chakri Dynasty during the reign of King Rama IX, Her Majesty had various royal duties. Her Highness played an important role in supporting and promoting traditional Thai crafts, especially textile products, indigenous fabrics and performance art works of the Phu Tai ethnic group in the Northeastern region. Praewa silk, a fabric of the Phu Tai ethnic group, particularly became one of the most important cultural products for Her Majesty. Queen Sirikit's vision recognized the value of art, which led to the promotion, application and integration of cultural values into a usable capital that could create economic value within society. In response to Her Majesty's wishes, the performing arts of the Phu Tai ethnic group were developed as a tool to promote cultural products and local textiles in the dimension of creative cultural capital. The presentation of Phu Tai ethnic identity through drama and textiles led to the group becoming known on the world stage and resulted in the creation of various performance sets in the region and, later, the country. In addition, the drama of the Phu Thai ethnic group plays an important role in serving the monarchy and the royal family. As shown in pictures of Phu Tai offerings on various important occasions, the Phu Tai drama is promoted as artistic works of the Thai nation state. They are tools to create value, security, cultural wealth and dynamics that effectively and efficiently drive the cultural image of the locality. They can strengthen and expand the economic foundation of the Phu Tai ethnic group, leading to the development of sustainable cultural products under a unique identity. The consequence has been the increased profile of Praewa cloth, other various local textile products and the performing arts of the Phu Tai people. It also indicates that the intangible cultural heritage of the Phu Tai people is unique from that of other ethnic cultural groups in the country.

Keywords: Phu Tai Dance; Praewa Fabric; Thai Nation State

บทนำ

ชาวภูไท อพยพมาจากตอนใต้ของประเทศจีนเข้าสู่เมืองเดียนเบียนฟู บ้านน่าน้อยอ้อย หนู แล้ว อพยพต่อมาเนื่องจากพื้นที่มีจำนวนจำกัดการขยายตัวเกิดการขัดแย้ง จึงได้มาตั้งที่ใหม่ บริเวณ เมืองวัง เมืองอ่างคำ เมืองเซโปน เมืองพิน เมืองนอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาชาวภูไทในเมืองวัง ได้มีการขัดแย้งในการปกครองระหว่างสายเลือดจึงเกิดการอพยพข้ามฝั่ง แม่น้ำโขงในบริเวณท่าธาตุพนม และเดินทางต่อไปยังแถบบริเวณหนองหานแต่สภาพอากาศไม่เหมาะสมเนื่องจากปกติเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีลมพัดผ่านทั้งมีน้ำมากสภาพอากาศลมชื้นจึงทำให้ เด็กและคนชราเกิดอาการป่วยไข้และล้มตายมาก จึงมีแนวคิดว่าจะอพยพกลับอีกฝั่งของแม่น้ำโขง ก่อนจะข้ามแม่น้ำโขงจึงพาขบวนผู้อพยพไปแคว้นมัสการพระธาตุพนม ท่านเจ้าอาวาสสมัยนั้นได้ สอบถามและก็ได้ชี้แนะให้ไปตั้งถิ่นฐานบริเวณใกล้เคียง ณ บ้านดงหวายสายบอกแก ซึ่งอยู่ไม่ไกลจาก ธาตุพนม อันมีชัยภูมิที่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานใหม่ (ชัยบดีนทร์ สาลีพันธ์, 2540 : 280) ต่อมาชาวภูไทได้อพยพจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำ โขงมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นระลอกๆ จากสาเหตุต่างกัน แต่เนื่องด้วยพื้นเพของสายเลือดชาวภูไท จึงมีการ ปฏิสัมพันธ์และในขณะนั้นไม่มีร้านสะดวกซื้อหรือโรงแรมผู้คนที่อพยพมาจากต่างถิ่นจึงต้องจัดการใช้ ชีวิตโดยการทำมาหากินและแบ่งข้าวปลาอาหารเพื่อที่จะไปตั้งถิ่นฐานต่อไปในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง

ดังนั้นพื้นที่เรณูนครจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงของชาวภูไทในบริเวณที่ข้ามฝั่ง แม่น้ำโขง ชื่อชุมชนแห่งนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เมืองเว” (คำว่าเว หมายถึงการวนกลับในภาษาภูไทซึ่งตรงกับพื้นที่คนที่ต้องการสอบถามข้อมูลถึงแม่ไปต่าง พื้นที่แล้วแต่ต้องวนกลับมาถามบุคคลที่ต้องการพบเจอ ชาวภูไทด้วยกันเองในพื้นที่ฝั่งขวาแม่น้ำโขง) โดยเฉพาะเรณูนครถือว่าเป็นศูนย์กลางของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวภูไทในประเทศไทย เพราะการข้ามฝั่ง แม่น้ำโขงเข้ามาชาวภูไทส่วนใหญ่จะต้องแวะเวียนเข้ามาหาชุมชนแห่งนี้และสอบถามพร้อมทั้งแบ่งปัน ข้าวปลาอาหารเพื่อที่จะไปสร้างบ้านแปลงเมืองในพื้นที่ต่างๆ ต่อไปโดยในหลายพื้นที่ ดังปรากฏการณ์ บอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ของชาวภูไทที่อื่นๆ ว่าชาวเรณูนครเป็นพี่ใหญ่เป็นเชื้อเป็นสายที่เป็นนับว่าเป็นพี่ ในการแบ่งปันข้าวปลาอาหารแล้วก็แบ่งปันสิ่งต่างๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในพื้นที่หลาย พื้นที่เช่นเขาวง กุณินารายณ์ คำม่วง นาเยิง คำชะอี เป็นต้น หรือหลากหลายที่ของชาวภูไทในประเทศไทย (นฤปธรดิษฐ์ สาลีพันธ์, 2564 : 150)

ประเพณีวัฒนธรรมชาวภูไทยึดตามครรลองชาวอีสานทั่วไปในฮีตสองคลองสิบสี่ โดยมีลักษณะใกล้เคียงแต่มีภาษาที่มีความแตกต่างหลายอย่างคงศิลปะและวัฒนธรรมในด้านของการ บายศรีในวัฒนธรรม ลุ่มน้ำโขง ความเชื่อในชาวภูไทมีความเชื่อในด้านของนับถือ ผีบรรพบุรุษ และนับถือศาสนาพุทธ ในด้านการนับถือผีบรรพบุรุษจะเป็นการนับถือของปู่ลาซึ่งถือเป็นใจ กลางบ้านหรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนภูไทซึ่งมีความเชื่อว่าท่านจะสิงสถิตปกปักรักษา และช่วยเหลือชาวภูไทในสิ่งต่างๆ ซึ่งประวัติท่านเป็นนักรบที่ดูแลและปกป้องชาวภูไทนั่นเอง นอกจากนี้ชาติพันธุ์ภูไทได้มีนาฏยศิลป์ที่มีลักษณะตามกลุ่ม ของตัวเองตามพื้นที่บริบท

โดยที่มีประวัติความเป็นมาชัดเจนที่เป็นต้นแบบทั้งหมด 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มภูไทสกลนคร กลุ่มภูไทเรณูนคร และกลุ่มภูไทกาฬสินธุ์ โดยต้นพื้นฐานจากการกำเนิด จากการรับเสด็จของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทำให้ก่อเกิดวัฒนธรรมทางด้านการแสดงฟ้อนรำเกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวตามลำดับโดยที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม และด้วยกระแสพระราชดำรัสในการฟื้นฟูผ้าแพรวของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไททำให้นาฏกรรมมีบทบาทในการส่งเสริมศิลปะหัตถกรรมพื้นผ้าแก่กลุ่มชาติพันธุ์ภูไทมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้นาฏกรรมมีส่วนสนับสนุนหัตถกรรมสินค้าโดยผ่านการนำเสนอวัฒนธรรมการแสดงท้องถิ่น จนก่อให้เกิดเป็นต้นแบบในการพัฒนานาฏกรรมศิลปะการแสดงในชาติพันธุ์อื่นๆในประเทศไทย และภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในเวลาต่อมา

1. ประวัติฟ้อนภูไท 3 กลุ่ม

นาฏกรรมของชาวภูไทมีความเกี่ยวเนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่รักษาโรค ในเรื่องของการเหยาจากปรากฏการณ์ของผีผู้ลักษณะนาฏกรรม พร้อมทั้งการรำถวายเทพเจ้าในลักษณะของความเชื่อการขอฝนตามวิถีเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากหญ้าพื้นฐานของสังคม ในแถบลุ่มน้ำโขงส่งผลให้มีการฟ้อนรำปรากฏขึ้นในลักษณะของการสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่การเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวเลือกคู่ครองตามเทศกาลต่างๆโดยที่นาฏกรรมเป็นในแนวทางของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ได้เป็นแบบแผนในการนำเสนอรูปแบบของการแสดงโดยตรงซึ่งเป็นลักษณะแฝงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ดังกล่าวในเวลาต่อมาด้วยคุณประการทั้งทางตรงทั้งทางอ้อมของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 9 ที่ส่งเป็นพระอุปถัมภ์ภพทั้งทางด้านศิลปะการแสดงและหัตถกรรมพื้นเมืองของประเทศไทโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านนาฏกรรมนำเสนอรูปแบบของการแสดงที่เป็นรูปแบบเพื่อโชว์โดยมีประวัติรายละเอียดของชุดการแสดงที่ปรากฏในปีพุทธศักราช 2528 ซึ่งมีรายละเอียดของกลุ่มชาวภูไทที่มีนาฏกรรม ณ เวลานั้นจำนวน 3 ชุดการแสดงอันได้แก่ ฟ้อนภูไทเรณูนคร ฟ้อนภูไทสกลนคร และฟ้อนภูไทกาฬสินธุ์ซึ่งแต่ละชุดการแสดงมีประวัติแต่ละชุดการแสดงดังนี้

1.1 ภูไทเรณูนคร

ฟ้อนภูไทเรณูนครมีความยาวนานมากกว่า 60 ปีแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่มีความชัดเจนในกลุ่มของคนเหล่านี้โดยได้นำเสนอ ในรูปแบบของพัฒนาการออกเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้ (นฤพรดินทร์สาสิทธิ์, 2564 : 74)

พ.ศ. 2498 การกำเนิดฟ้อนภูไทเรณูนครโดยใช้ชื่อชุด “ฟ้อนภูไทชาวแห่ต้นกล้วยฤกษ์” ซึ่งเป็นหนึ่งใน 8 ชุดการแสดง ณ ที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พร้อม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในการ เสด็จพระราชกุศลนมัสการองค์พระธาตุพนมในวันที่ 13 พฤศจิกายน ในปีดังกล่าว

พ.ศ. 2498-2510 เป็นช่วงบ่มเพาะนาฏศิลป์ของภูไทเรณูนคร เนื่องด้วย หลังจากนั้นชาวภูไทเรณูนครได้รับการเลือกไปแสดงในจังหวัดนครพนมและได้นำเอาการเย็บเยื่อน ของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เข้ามาในชุมชนทำให้เกิดการแสดงเพิ่มมากขึ้นซึ่งมีการตัดทอนวาทะกรรมเนื่องจากเป็นท้าวถวายความเคารพพระมาหาจักรีซึ่งมาจาก 6 ท่าเป็น 5 ท่าคือท่านกระบะบิณ ท้าลามพัดพร้าว ท้าลำเพลิน ท้าถวายพระยาเถน ท้าเชิด และต่อมาได้มีการเพิ่มท่าฟ้อน 4 ท่าคือ ท่ากาเต้นก้อนข้าวเย็น ท่านกระบะบิณ ท่าบูชายัตร์ ท่ากาเต้นก้อนข้าวไร่ รวมเป็น 9 ท่า

พ.ศ. 2511-2520 เป็นช่วงของการปรับปรุงการแสดงฟ้อนภูไทและนาเอาชุดการ แสดงฟ้อนบายศรี และฟ้อนอื่นๆอีกประมาณสองถึงสามชุดเพื่อให้มีความหลากหลายในการนำเสนอ รูปแบบของการแสดงในพื้นที่ชุมชนเรณูนคร

พ.ศ. 2521-2530 เป็นช่วงของการคงรูปช่วงที่หนึ่งซึ่งการแสดงแต่ละการแสดง เป็นรูปแบบคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมแต่มีลักษณะของการท้าวและก้านาเสนอในบริบท ทางสังคมในพื้นที่ชุมชนแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง

พ.ศ. 2531-2545 เป็นช่วงของการปรับปรุงช่วงที่สองของชุมชนแห่งนี้สาเหตุ เนื่องจากการนำวงดนตรีโปงลางในพื้นที่ชุมชนแห่งนี้จากกระแสความนิยมของวงโปงลางในพื้นที่ ภูมิภาคอีสานและในปี พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน เป็นช่วงของการคงรูปในลักษณะของการต้อนรับขับสู้และ การประกอบพิธีกรรมต่างๆ

รูปภาพที่ 1 : การฟ้อนชาวภูไทเรณูนคร

ที่มา : ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์

1.2 ฟ้อนภูไทกาฬสินธุ์

การสืบทอดการฟ้อนอีสานของชนเผ่าผู้ไทยวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนท่าฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ตามแบบชาวบ้านดั้งเดิม พบว่าชาวผู้ไทยบ้านโพน มีศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแบบชาวบ้านดั้งเดิม และมีการสืบทอด จนเกิดเป็นพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันอยู่ 2 ชุดด้วยกัน คือ ฟ้อนละครผู้ไทย และฟ้อนผู้ไทย ศิลปะการฟ้อนทั้ง 2 ชุด เป็นการฟ้อนที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านโพน และปัจจุบันยังมีการอนุรักษ์ การฟ้อนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการฟ้อนในงานบุญบั้งไฟ หรืองานพิธีการที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทในการสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน และสังคมเป็นอย่างมาก ฟ้อนละครภูไท เป็นการฟ้อนที่เกิดขึ้นจากประเพณีบุญบั้งไฟ ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 จากหลักฐานที่ปรากฏ ฟ้อนละครภูไท มีพัฒนาการแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) ยุคดั้งเดิม ระหว่าง พ.ศ. 2459 -2512 เป็นการฟ้อนที่ไม่มีแบบแผนกระบวนท่าที่ชัดเจน 2) ยุคฟื้นฟู ระหว่าง พ.ศ. 2532 -2539 เป็นการฟ้อนอย่างมีรูปแบบ และมีการคิดท่าฟ้อนขึ้นมา 4 ท่า ได้แก่ ท่าเดินทาง ท่ารำลาวละคร ท่าแข็ง ละคร และท่าสาละวัน 3) ยุคการประยุกต์ ระหว่าง พ.ศ.2539 - ปัจจุบัน รูปแบบการฟ้อนและองค์ประกอบในการฟ้อน มีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม ท่าฟ้อนมีแบบแผนที่ชัดเจน ซึ่งมี 5 ท่าประกอบด้วย ท่าเดิน ท่าฟ้อนข้าง ท่าไกวมือสูง ท่าหมุนตัว และท่าลง ฟ้อนผู้ไทย เป็นการฟ้อนที่เกิดจากความต้องการของชาวผู้ไทย เพื่อฟ้อนถวายองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในปี พ.ศ.2521 ท่าฟ้อนที่คิดประดิษฐ์ขึ้นครั้งแรกมี 5 ท่า ได้แก่ ท่าเดินผู้ไทย ท่าฟ้อนข้าง ท่ายิง ท่าม้วนหาง และท่าวงเดือน เอกลักษณ์ของการฟ้อนจะมีความสมจริงตามชื่อท่า ปัจจุบันได้มีการคิดท่าฟ้อนเพิ่มเติม 2 ท่าคือ ท่าฟ้อนเฉียง และท่าลง เอกลักษณ์การฟ้อนจะเน้นลีลาความอ่อนช้อย และมีการกำหนดระยะของการจัดวางท่าอย่างชัดเจน (สุภาพร คำยุทธ, 2546 : 93)

รูปภาพที่ 2 : การฟ้อนชาวภูไทกาฬสินธุ์
ที่มา สุภาพร คำยุทธ

1.3 ฟ้อนภูไทสกลนคร

การศึกษาตามแบบชาวบ้านดั้งเดิมพบว่าชาวภูไท หมู่บ้านวาริชภูมิมีศิลปะการฟ้อนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีการสืบทอดจนเกิดเป็นพัฒนาการมาจน ถึงปัจจุบัน มี 2 ประเภท คือ ฟ้อนภูไทในพิธีกรรม และ ฟ้อนภูไทในงานเฉพาะกิจ ฟ้อนภูไทในพิธีกรรม ปรากฏการฟ้อนในพิธีกรรมบูชาเจ้าปู่หมื่นเหล็ก ในงานประเพณี ภูไทรำลึก มีพัฒนาการแบ่งเป็น 3 ยุค คือ 1. ยุคดั้งเดิม พ.ศ. 2469-2596 เป็นการฟ้อนที่มีรูปแบบอิสระ ทำ ฟ้อนมี 4 ท่า ได้แก่ท่าเดิน ท่าดอกบัวตูม บัวบาน ท่าลอยน้ำ และท่าขอชาเดียว 2. ยุคฟื้นฟู พ.ศ. 2498-2520 เป็นการนำท่าฟ้อนที่มีอยู่เดิม มาจัด ระเบียบท่าฟ้อนให้มีรูปแบบชัดเจน และประดิษฐ์ท่าฟ้อนขึ้นใหม่ ซึ่งท่า ฟ้อนเป็นการฟ้อนตีบท 3. ยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2521-ปัจจุบัน พ.ศ. 2547 รูปแบบ และองค์ประกอบการฟ้อน มีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม ท่าฟ้อนยังคงยึดท่าฟ้อนเดียวกันกับการฟ้อนภูไทในพิธีกรรมยุคฟื้นฟู ฟ้อนภูไทเฉพาะกิจ ปรากฏการฟ้อน 2 รูปแบบ คือ 1. ฟ้อนภูไทเฉพาะกิจเพื่อใช้สำหรับถวายหน้าพระพักตร์ ในปี พ.ศ. 2514 ยังคงยึดท่าฟ้อนเดียวกันกับการฟ้อนภูไทในพิธีกรรมยุคฟื้นฟู 2. การฟ้อนภูไทเฉพาะกิจ เพื่อ ความบันเทิงโดยทั่วไป ปรากฏการฟ้อนอยู่ 2 โอกาส คือ 1. ฟ้อนภูไทสำหรับถ่ายทอดทางโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ในปี พ.ศ. 2521 รูปแบบ และท่าฟ้อนยังยึดท่าฟ้อนเช่นเดียวกันกับยุคฟื้นฟู 2. ฟ้อนภูไท ในงาน รวมน้ำใจสกลนคร ในปี พ.ศ. 2535 ยังคงยึดท่าฟ้อนเช่นเดียวกันกับการฟ้อนภูไทในพิธีกรรม ยุคปัจจุบัน จาก เอกลักษณ์การฟ้อนภูไทหมู่บ้านวาริชภูมิ คือ การวาดฟ้อนในลักษณะ วงกว้าง ก่อนที่จะหยุดนิ่งในท่าฟ้อน แต่ละท่า โดยใช้ศีรษะและลำตัวจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ การใช้มือและเท้า ซึ่งเอกลักษณ์การใช้เท้ามี 3 ลักษณะ คือการย่ำเท้าอยู่กับที่ การย่ำเท้าก้าวเดิน ในลักษณะต่อส้นเท้า และการขอชาข้างเดียว ในส่วนเนื้อ ร้องจะใช้เนื้อร้อง และสำเนียงการร้องเป็น ภาษาภูไท (รัตติยา โกมินทรชาติ, 2549 : 65)

รูปภาพที่ 3 : ภาพแสดงการฟ้อนชาวภูไทสกลนคร
ที่มา : นฤทร์บดินทร์ สาสีพันธ์

2. การแข่งขันฟ้อนภูไทในการประชาสัมพันธ์ผ้าแพรว

ในการพระราชดำเนินทรงงานศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 9 ณ ภูพานราชนิเวศ จังหวัดสกลนคร หลังจากเสร็จสิ้นพระราชกรณียกิจแล้ว โปรดเกล้าฯ พระราชทาน เลี้ยงอาหารค่ำแก่ชาวบ้าน ข้าราชการ และข้าราชการบริพารทุกหมู่เหล่า และให้มีการแสดงของชาวบ้านแต่ละจังหวัดในภาคอีสานหมุนเวียนขึ้นแสดงในช่วง พ.ศ. 2519-2526 การฟ้อนภูไทเรณูนครไม่ได้ขึ้นฟ้อนถวายทุกปี หากปีใดเป็นลำดับของจังหวัดนครพนมฟ้อนภูไทจึงได้รับ คัดเลือกให้ไปแสดงถวายในงานพระราชทานอาหารเลี้ยงเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 เริ่มเป็นครั้งแรกที่กำหนดให้มีการประกวดผ้าไหม หลังจาก เสร็จสิ้นการประกวดผ้าไหม โปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการทุกฝ่ายออกมาร่วมกันร่วกับชาวบ้าน เพื่อความ สนุกรื่นเริง โดยมีวงดนตรีสากลของกองทัพภาคที่ 2 บรรเลงในงาน พันเอกเรวัต บุญทับ (ยศ ในขณะนั้น) ได้เสนอความคิดว่าควรมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวบ้านนำมาแสดง จึงนำความขึ้นกราบบังคมทูลถวาย สมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิต์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จึงมีพระราชดำริให้มีการประกวดการฟ้อนของชาวบ้านขึ้น ในช่วงนั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิต์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชดำริที่จะเสด็จไปเปิดตัวผ้าไหมแพรวของชาวภูไท ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิต์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 9 จึงมีการพระราชดำริให้สำรวจการแสดงของชาวภูไท แล้วพบว่ามีชาวภูไทอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดสกลนคร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดนครพนม จากนั้นจึงมี พระราชดำรัสให้ จัดเตรียมจัดชุดการแสดงฟ้อนภูไททั้ง 3 กลุ่มมาประกวด กันในปีถัดมา ฟ้อนภูไทที่มาแสดง 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มภูไทสกล 2. กลุ่มภูไทกาฬสินธุ์ 3. กลุ่มภูไทเรณูนคร ในปี พ.ศ. 2527 ในงานพระราชทานเลี้ยงใหม่ในปีดังกล่าว เริ่มมีการประกวดการฟ้อนภูไทใน 3 กลุ่ม โดยมีคณะกรรมการการตัดสินมีดังต่อไปนี้ 1. คุณข้าหลวง และนางฉลองพระโอรส 2.เจ้าหน้าที่กองราชเลขาการในส่วนพระองค์ 3. ข้าราชการในจังหวัดอื่นๆ ยกเว้น 3 จังหวัดที่เข้าแข่งขัน 4. แม่บ้านฝ่ายทหาร เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้ 1. ลีลาการฟ้อน 2. การแต่งกาย 3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ต้องเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมือง 4. ลายดนตรีหรืออนุรักษ์ของคงเดิม ผลการตัดสินของคณะกรรมการ ให้ลำดับไว้ในใจหากแต่ประกาศรางวัลพระราชทาน ทั้งสามกลุ่มเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาทเท่าๆ กัน (พจน์มัลย์ สมรรคบุตร, 2541 : 141)

ปี พ.ศ. 2528 สมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิต์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเสด็จพระราชดำเนินในการเผยแพร่โครงการศิลปาชีพพิเศษ ณ โรงแรมนิวเวอร์ รี ชิว ลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 22 – 27 มีนาคม พ.ศ. 2528 จึงได้คัดเลือกจากผลคะแนนของเรคคณะกรรมการเป็นเอกฉันท์เลือกชุดการแสดงฟ้อนภูไทเรณูนคร 5 คู่ จำนวน 10 คน เป็นตัวแทนชาติพันธุ์และเป็นตัวแทนการฟ้อนภูไทในการเปิดตัวผ้าไหมแพรว (พจน์มัลย์ สมรรคบุตร, 2541 : 196) จากโครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งถือเป็นชุดการแสดงพื้นเมืองชุดแรกในประเทศไทยที่เป็นตัวแทน นาฏศิลป์พื้นเมืองของประเทศไทยใน

เวทีระดับสากล ส่งผลถึงการพัฒนาทิศทางด้านหัตถกรรมพื้นเมืองและนาฏยศิลป์ชาติพันธุ์ไทและการขยายถึงพลวัตของนาฏยศิลป์พื้นเมืองอีสานและพื้นเมืองในประเทศไทยให้เกิดคุณค่าในความเป็นสำนึกรักชาติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแก่นแท้ของพื้นฐานในสังคมเกษตรซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเกิดสำนึกรักชาติ พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างสรรค์เศรษฐกิจจากพื้นฐานรากหญ้าให้มียุทธศาสตร์มีใช้ในครัวเรือนในการสนับสนุนหัตถกรรมให้เกิดคุณค่าและมูลค่าจากเดิมซึ่งขยายเศรษฐกิจให้เกิดการพัฒนาพร้อมทั้งเป็นการพัฒนาพื้นฐานทางด้านคุณภาพชีวิตของประสพนิกรชาวไทยให้เกิดความอยู่ดีกินดี ตามพระราชดำริโครงการศิลปชีพพิเศษเพื่อตอบสนองให้สอดคล้องกับโครงการของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (นฤปดิษฐ์ สาลีพันธ์, 2564 : 130)

รูปภาพที่ 4 : สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเสด็จร่วมฉายพระรูปกับผู้แสดงฟ้อนภูไทเรณูนครในการเผยแพร่โครงการศิลปาชีพพิเศษ ณ โรงแรมนิวเวอร์ รี ชิว ลอส แองเจลีส ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่าง วันที่ 22 – 27 มีนาคม พ.ศ. 2528 ที่มา : ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์

3. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการฟ้อนพื้นเมืองสู่ฟ้อนพื้นเมืองในราชสำนัก

เมื่อเปรียบเทียบการฟ้อนรำในอดีตที่มีความหมายของชาวไทของการฟ้อนของทั้งสามกลุ่มนั้นพบว่าผู้ฟ้อนรำคือผู้กำหนดท่าทางและทิศทางการเคลื่อนไหวด้วยตัวเอง และความหมายของท่าที่แสดงออกมาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ในความหมายของมนุษย์ของสังคมเกษตรถึงได้รับแรงบันดาลใจจากท่าทางของสัตว์คนต้นไม้ท้องใต้ท้องนาที่นำมาเรียบเรียงแบบสร้างเป็นท่าฟ้อนแต่ละบุคคล ผู้ฟ้อนรำผู้กำเนิดลีลาและการเรียนที่ไม่มีแบบแผนอย่างตายตัวจุดประสงค์ของการฟ้อนเพื่อความสนุกสนานงานบุญเทศกาลในการปลดปล่อยในช่วงเวลาพิเศษ แต่เมื่อมีการฟ้อนรำถูกจัดระเบียบแบบแผนควบคุมหรือบุคคลกลุ่มบุคคล

การฟ้อนรำก็จะเป็นสิ่งที่ปรากฏปฏิบัติตามผู้ฟ้อนรำไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ถ้าอย่างอิสระในขณะเดียวกันมีการฟ้อนรำคือการสร้างระเบียบแบบแผนความหมายของลักษณะของการฟ้อนเอาบุญหรือฟ้อนในความเป็นวิถีชีวิตที่ถูกแทนด้วยความหมายของท่าฟ้อนรำที่ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของกลุ่มในช่วงเวลาพิเศษของชาวบ้านของสังคมเกษตรซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้การปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึกผ่านการเคลื่อนไหวของร่างกายจะเริ่มมีความหมายใหม่ในการเปลี่ยนแปลงสู่สถาบันการจัดระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนของผู้เรียนผู้ฟ้อนเกิดกระบวนการการถ่ายทอดจากครูสู่ลูกศิษย์จนกลายเป็นการจำลองของครูที่ปรารถนาในการที่ให้ลูกศิษย์เป็นผู้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์การฟ้อนรำอย่างโรระเบียบแบบแผนในงานบุญจึงถูกเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะระเบียบทางการเชิดชูศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้นการฟ้อนภูไทจึงเป็นการฟ้อนตามระเบียบที่ไม่ใช่การละเล่นความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว หากแต่ปัจจุบันเป็นการฟ้อนรำเพื่อสรรเสริญเชิดชูอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชาวภูไทซึ่งได้ถูกสร้างขึ้นจากบุคคลที่มีการศึกษาการดำรงไว้ซึ่งฐานะระเบียบโครงสร้างสมัยใหม่ของสังคมเพื่อเชิดชูเกียรติอัตลักษณ์และเป็นการฟ้อนรำผ่านการประดิษฐ์ตกแต่งดัดแปลงสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความสวยงามไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวท่วงทำนองการสลับซับซ้อนของเครื่องดนตรีหลากหลายประเภทรวมถึงเครื่องแต่งกายที่ถูกออกแบบมาอย่างวิจิตรบรรจงมากขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงจารีตประเพณีรูปแบบของครูบาอาจารย์ในสังคมพื้นเมืองของกลุ่มชาวชาติพันธุ์ภูไท หรือผู้มีบทบาทท้องถิ่นภูไททั้ง 3 กลุ่มในเวลานั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการ การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกายที่ถูกควบคุมการจัดระเบียบอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นลักษณะแนวทางการสื่อสารออกมาให้เห็นถึงโครงสร้างระเบียบแบบแผนที่ทรงไว้ซึ่งลักษณะภาพศูนย์กลางของการนำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตัวเอง เมื่อระเบียบสังคมถูกถ่ายทอดออกมาเป็นเวทีที่พิเศษดั้งเดิมจากวิธีการต้องรับเป็นเวทีทางด้านการเชิดชูเกียรติสถาบันมหากษัตริย์และวัฒนธรรมของชาติที่เป็นสิ่งที่แพร่หลายหากพิจารณาตามประวัติศาสตร์สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

เนื่องจากระบบสถาบันพระกษัตริย์ไทยได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการมีเกียรติ ฉะนั้นแล้วเวทีการต้อนรับที่แฝงคุณค่าของความเป็นเกียรติศักดิ์ศรีตอบสนองค่านิยมแห่งการเชิดชูเผ่าพันธุ์ของกลุ่มของตนเองไว้ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นการเชิดชูอย่างสูงสุดในรัฐชาติไทยอาจกล่าวได้ว่าเวทีนี้เป็นการต้อนรับที่ถูกสร้างโดยระเบียบแบบแผนศูนย์กลางที่มีการพัฒนาตัวเองนำมาสู่โครงสร้างระเบียบสังคมในระดับต่างๆตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับชาติ ทั้งยังเป็นการปรับเปลี่ยนทางด้านของการนำเสนออัตลักษณ์ของการแต่งกายเข้ามาเสริมเพื่อให้เกิดกระบวนการการถ่ายทอดการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมโดยการจำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชาติพันธุ์ชาวภูไทเกิดระเบียบทางสังคมและการนำเสนอในอัตลักษณ์ของการแต่งกายลักษณะของหัตถกรรมที่ส่งเสริมถึงการทอผ้าเป็นการนำเสนอความเป็นตัวตนผ่านกรรมวิธีของการแปรสินค้าเป็นวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นสื่อโฆษณาส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ในการถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ความเป็นลักษณะของสิ่งทอของชาติพันธุ์ชาวภูไทโดยเฉพาะแพร่ทำให้เกิดคุณค่าและความงดงามตามรูปแบบของ การเพิ่มมูลค่าสินค้า จากพระ

ราชชนเสาวนีย์และพระราชดำรินี้ที่มีพระอัจฉริยภาพอันปราดเปรื่องในการที่จะชุบชีวิตพื้นผ้าไทยเพื่อนำพาจากว่ำนะทำให้เกิดการแปรสินค้าเป็นมูลค่าในการพัฒนาประเทศชาติอย่างมั่นคงและแข็งแกร่งมากขึ้น

ฟ้อนภูไทและการทอผ้าแพรวาของชาวชาติพันธุ์ไท ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมั่นคงพร้อมทั้งยังเป็นการนำเสนอเชิดชูเกียรติของชาวชาติพันธุ์ไทให้เกิดการได้รับการยกย่องและการยอมรับเกียรติยศในเชิงสัญลักษณ์ของความเป็นการเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์วัฒนธรรมของชาติอย่างเจริญงอกงามและเป็นแบบแผนของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในการนำเสนอความเป็นเชิดชูเกียรติของชาติพันธุ์ของภูมิภาคตัวเองได้อย่างดี คือเป็นต้นแบบการนำเสนอวัฒนธรรมเป็นสินค้าของตนเองผ่านกระบวนการการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อพัฒนาในด้านของต้นแบบชาติพันธุ์อื่นๆที่สนใจนำไปใช้ต่อไป

สรุป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 9 นับตั้งแต่ที่ทรงได้รับการสถาปนาดำรงพระราชอิสริยยศในฐานะพระบรมราชินีนาถแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจนานัปการตลอดรัชสมัย พระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมงานฝีมือภูมิปัญญาของไทย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอผ้าพื้นเมืองและผลงานด้านศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวา ซึ่งเป็นหนึ่งในผลิตผลภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวภูไท ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกลเล็งเห็นคุณค่าแห่งศิลปะ จนนำไปสู่การส่งเสริม ประยุกต์ และบูรณาการคุณค่าทางวัฒนธรรมให้กลายเป็นทุนที่สามารถสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจภายในสังคมและประเทศชาติ โดยการนำเอาทรัพยากรและภูมิปัญญาในพื้นที่ของชุมชนมาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดรูปแบบให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม จากแนวคิดนาฏศิลป์คือแฟชั่น นาฏศิลป์คือสื่อประชาสัมพันธ์ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543 : 163) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินเผยแพร่โครงการศิลปาชีพพิเศษ ณ โรงแรมนิวเวอร์ริชีวิลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่าง วันที่ 22 – 27 มีนาคม พ.ศ. 2528 จากการคัดเลือกชุดการแสดงฟ้อนภูไทเรณูนคร5คู่ จำนวน 10 คนเป็นตัวแทนชาติพันธุ์เป็นการสื่อสารทางนาฏกรรมที่นำเสนอตัวแทนการฟ้อนภูไทในการเปิดตัวผ้าไหมแพรวาจากโครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งถือเป็นชุดการแสดงพื้นเมืองชุดแรกในประเทศไทยที่เป็นตัวแทนนาฏศิลป์พื้นเมืองของประเทศไทยในเวทีระดับสากล ศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเป็นอีกหนึ่งที่สิ่งสำคัญที่ถูกนำมาตอบสนองพระราชเสาวนีย์ในการนำมาถ่ายทอดเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สินค้าทางวัฒนธรรมสิ่งทอพื้นถิ่นในมิติทุนทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ ผ่านรูปแบบการนำเสนอตัวตนจนทำให้สิ่งทอของชาวภูไทเป็นที่รู้จักทั้งในเวทีระดับโลก รวมทั้งส่งผลให้เกิดการจุดประกายด้านพลวัตวัฒนธรรมนาฏกรรมชาติพันธุ์ต่างๆในภูมิภาคทั่วประเทศไทยโดยมีการสร้างสรรค์ชุดการแสดงต่างๆขึ้นจากภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศในเวลาต่อมา จากแนวคิดนาฏศิลป์คือเครื่องชีวิตทางสังคม (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543 : 160) นาฏกรรมของ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยยังมีบทบาทสำคัญในการรับใช้สถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ตอบสนองพระเดชพระคุณราชสำนักไทยมาโดยตลอด ดังปรากฏภาพการถวายงานของชาวภูไทในโอกาสสำคัญต่างๆ เสมอมา ส่งผลถึงพระราชนิยมในการนำเสนอชุดการแสดงชาติพันธุ์ไทในสังคมวัฒนธรรมรัฐชาติไทยทั้งทางตรงและทางอ้อมของพระองค์ ทำให้ผลงานด้านนาฏกรรมชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ และชาติพันธุ์อื่นๆ ในภูมิภาคทั่วประเทศ ได้รับการสนับสนุนและพัฒนาให้เป็นผลงานทางนาฏศิลป์ของประเทศไทย ทั้งยังเป็นเครื่องมือการสร้างมูลค่าความมั่นคงมั่งคั่งทางวัฒนธรรมแก่ประเทศชาติ พร้อมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการเป็นต้นแบบการเป็นพลวัตของภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นรากหญ้าของประเทศ เป็นศิลปะวัฒนธรรมของชาติไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เสริมสร้างความสมานฉันท์ทางพหุวัฒนธรรมในสังคมไทย พร้อมทั้งสามารถเสริมสร้างรากฐานสังคมเกษตรที่เป็นแกนใจกลางพื้นฐานสำคัญของชาติไทย ส่งผลถึงชุมชนในภูมิภาคทั่วประเทศได้รับผลถึงการขยายขยายทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ทั่วประเทศทำให้มีความเข้มแข็งของชุมชนทั้งทางเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผลิตผลของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแห่งแผ่นดินไทย พร้อมทั้งทำให้เกิดคุณค่าแก่สังคมและสร้างสรรค์มูลค่าเพื่อตอบสนองนโยบายการเสริมสร้างการอยู่ดีกินดีและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติไทย ตามแผนพัฒนาสังคมวัฒนธรรมแห่งชาติทุกฉบับ ภายใต้เอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัวส่งผลทำให้ผ้าแพรวาและผลิตภัณฑ์สิ่งทอพื้นถิ่นต่างๆ ตลอดทั้งศิลปะการแสดงของชาวภูไทมีความโดดเด่นอย่างชัดเจน พร้อมกันนี้ยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวภูไทนั้นมีความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของแผ่นดินไทยที่มีความแตกต่างน่าสนใจอย่างยิ่งจากกลุ่มวัฒนธรรมชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเทศได้นำมาพัฒนาเป็นแบบอย่าง

จากพระอัจฉริยภาพที่พระองค์ทรงงานมาโดยตลอด รัชสมัยรัชกาลที่9 พระองค์ทรงเป็นผู้นำเสนอภาพลักษณ์และสนับสนุนหัตถกรรมพร้อมทั้งศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในภูมิภาคของประเทศไทย อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดพลวัตทางการขยายขยายทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมืองการปกครองความเป็นพหุวัฒนธรรมต่างๆ หลอมรวมความเป็นไทยให้เกิดความเป็นปึกแผ่นแก่ชาติซึ่งเป็นแบบอย่างที่ทรงคุณค่าและทรงพลังแก่ปวงชนชาวไทยซึ่งเป็นต้นแบบอย่างทรงพลังพร้อมทั้งคุณค่าแก่พื้นแผ่นดินรัฐชาติไทยในการสร้างมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมจากพลวัตแห่งพระปรีชาสามารถพระอัจฉริยภาพ ด้วยมหากรุณาที่ คุณของพระองค์ท่านผู้ทรงคุณูปการแห่งแผ่นดินไทยตราบนานเท่านาน ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

เอกสารอ้างอิง

ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์. (2540). *ไทม์จากไหนกันแน่ ?*. ม.ป.ท.: อัดसानา.

ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์. (2540). *ประวัติชนชาติไทย หรือผู้ไท เรณูนคร*. ม.ป.ท.: อัดसानา.

นฤพรบดินทร์ สาลีพันธ์, (2564). *อัตลักษณ์นาฏศิลป์ชาติพันธุ์เรณูนครในสังคมวัฒนธรรมรัฐชาติไทย*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและสร้างศิลปกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พจน์มัลย์ สมรรถบุตร. (2541). *การฟ้อนผู้ไทในเรณูนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต
สาขานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตติยา โกมินทรชาติ. (2549). *การฟ้อนของชาวภูไท : กรณีศึกษา หมู่วาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัด
สกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพร คำอุธา. (2546). *การฟ้อนของชาวภูไท : กรณีศึกษา หมู่บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร. มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์.(2543). *นาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: หอภาพสุวรรณ.